

PROF. WIKTOR DEGA – PIONIER REHABILITACJI ORTOPEDYCZNEJ

Tytuł doktora *honoris causa* Akademii Medycznej w Poznaniu nadany na wniosek Rady Wydziału Lekarskiego w 1969 r.

Urodził się 7 grudnia 1896 r. w Poznaniu w rodzinie Wiktora, wicedyrektora Zakładu Ubezpieczeń, i Zofii z domu Korzbok-Tuchołka. Wybuch I wojny światowej przerwał jego naukę w Gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu. W 1915 r. został zmobilizowany do armii pruskiej, w której służył do końca wojny. W 1919 r. zdał maturę w Koblencji i rozpoczął studia lekarskie w Berlinie. Po wybuchu powstania wielkopolskiego przyłączył się do jego oddziałów. Zwolniony z wojska w 1920 r., kontynuował studia lekarskie na Uniwersytecie Warszawskim, a w 1922 r. przeniósł się na Wydział Lekarski Uniwersytetu Poznańskiego. Dwa lata później uzyskał dyplom doktora wszech nauk lekarskich.

Podjął pracę w Klinice Ortopedii Uniwersytetu Poznańskiego, wtedy usytuowanej w Poznańskim Zakładzie Ortopedycznym im. Bronisława S. Gąsiorowskiego, specjalizując się pod kierunkiem prof. Ireneusza Wierzejewskiego. W latach 1925-1926 odbył staże w zakresie ortopedii u prof. Nove-Josseranda w Lyonie i prof. Ombredanne'a w Paryżu. Po powrocie w 1926 r. wykładał gimnastykę leczniczą i masaż studentom wychowania fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego. W 1928 r. został kierownikiem Poradni Sportowo-Lekarskiej w Poznaniu, a trzy lata później objął posadę prymariusza Poznańskiego Zakładu Ortopedycznego im. B. S. Gąsiorowskiego. W 1932 r. wyjechał w kolejną podróż naukową, podczas której odwiedził Bolonię i Sztokholm. W 1933 r. habilitował się na podstawie rozprawy „Badania z dziedziny etiologii i patogenyzy wrodzonego zwichnięcia biodra”. W 1937 r. został ordynatorem zbudowanego i zorganizowanego według jego planów oddziału ortopedycznego Szpitala Miejskiego w Bydgoszczy. Zmobilizowany 31 sierpnia 1939 r., służył w Armii „Pomorze”. 17 września dostał się do niewoli. Po zwolnieniu w kwietniu 1940 r., przyjął pracę ordynatora oddziału chirurgii dziecięcej w Szpitalu Karola i Marii w Warszawie. W powstaniu warszawskim uczestniczył jako chirurg. Po upadku powstania ewakuował się wraz ze Szpitalem Karola i Marii do Włodzimierzowa koło Piotrkowa Trybunalskiego.

Po zajęciu tych terenów przez Armię Czerwoną wrócił do Poznania. W grudniu 1945 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym i objął kierownictwo uniwersyteckiej Katedry i Kliniki Ortopedycznej. W następnych latach wdrożył opracowany przez siebie program kompleksowego leczenia chorych z upośledzoną czynnością narządu ruchu. W 1956 r. został profesorem zwyczajnym, a w następnych latach, do 1967 r., był ekspertem WHO w zakresie rehabilitacji osób cierpiących na choroby narządu ruchu. W latach 1959-1962 był rektorem Akademii Medycznej w Poznaniu, co umożliwiło mu utworzenie pionierskiej Katedry Medycyny Rehabilitacyjnej. W 1969 r. resort zdrowia włączył rehabilitację do systemu opieki medycznej, a rok później WHO uznało program rehabilitacji na każdym etapie leczenia za modelowy.

Był autorem ponad 250 publikacji naukowych i kilku technik operacyjnych, a ponadto m.in.: członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk, współzałożycielem Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, członkiem honorowym korporacji „Icaria”, pierwszym laureatem Orderu Uśmiechu, członkiem honorowym czterech krajowych i szesnastu zagranicznych towarzystw naukowych, laureatem najbardziej prestiżowego wyróżnienia w dziedzinie rehabilitacji – Nagrody im. Alberta Laskera (1966), honorowym obywatelem miasta Poznania (1992).

Otrzymał wiele odznaczeń państwowych, m.in.: Order Budowniczych Polski Ludowej (1964), Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (1971), Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1971). Tytuł doktora *honoris causa* nadały mu: Uniwersytet w Halle (1977) oraz akademie medyczne w: Poznaniu (1969), Wrocławiu (1973), Krakowie (1974), Łodzi (1977) i Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu (1977). Laudację z okazji nadania prof. Wiktorowi Dedze tytułu doktora honoris causa poznańskiej AM wygłosił prof. Alfons Senger.

Z małżeństwa z Marią z Żelewskich, pediatrą, miał troje dzieci: Zofię (profesora chemii w Zakładzie Chemii Organicznej PAN), Barbarę (profesora warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych) i Michała (leśnika).

Zmarł 16 lutego 1995 r. w Poznaniu i został pochowany na Cmentarzu Junikowskim.

Piśmiennictwo:

1. Wielkopolski Słownik Biograficzny, pod red. Antoniego Gąsiorowskiego, Jerzego Topolskiego, Warszawa-Poznań 1983.
2. Dega W., Zapiski do autobiografii, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1985, z. 2, s. 259-322.